

VERSLAG OVER ZEEVOGELS EN DE TREK LANGS DE NEDERLANDSE KUST IN 1976

Report on seabirds and coastal migration in The Netherlands 1976

J. F. DE MIRANDA

(Namens de Club van Zeetrekwaarnemers)
(On behalf of the Club van Zeetrekwaarnemers)

INLEIDING

In 1972 is de Club van Zeetrekwaarnemers (CvZ) opgericht met als doel om door systematisch waarnemen een goed kwantitatief avifaunistisch overzicht te verkrijgen van de passage en aanwezigheid van vogels langs de Nederlandse kust. Voor het verzamelen van de gegevens werd gekozen voor het gebruik van voorgedrukte zogenaamde uurtotaalkaarten. Op deze kaarten zijn alle vogels die men boven zee verwachten kan genoemd, met daarachter drie kolommen voor de beide vliegrichtingen en de ter plaatse verblijvende vogels.

De tot op heden verzamelde gegevens zijn reeds in twaalf halfjaarlijkse verslagen vastgelegd als documentatie voor de leden; over een aantal soorten is ook in breder verband gerapporteerd (Van Dijk, 1977). Inmiddels opereert de CvZ per 1 januari 1976 als sectie van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) en streeft er uit dien hoofde naar haar werkwijze en verslaggeving te laten aansluiten bij die van de Commissie voor de Nederlandse Avifauna (CNA). Over de afspraken die daartoe zijn gemaakt en over de verdere achtergronden is al eerder mededeling gedaan (Oreel en Osieck, 1977). In overeenstemming met die afspraken is het onderhavige (eerste) ornithologische jaarverslag van de CvZ vervaardigd. Het moet enigszins als een overgangsverslag worden beschouwd. Over het algemeen zijn nog uitsluitend gegevens uit het archief van de CvZ gebruikt, en alleen voor de met een asterisk (*) aangeduide soorten is voor de volledigheid, met name voor binnenlandwaarnemingen, het archief van de CNA geraadpleegd. In de toekomst zal dit archief ook voor enkele andere soorten geraadpleegd worden, bijvoorbeeld waar het gaat om waarnemingen van vroege of late datum. Bovendien zal meer aandacht aan elders gepubliceerde gegevens worden besteed.

In dit eerste verslag, dat vrijwel uitsluitend op langs de kust trekkende vogels betrekking heeft, is de bespreking per soort aangevuld met een tweetal tabellen van uurfrequentieverdelingen en een figuur waarin de belangrijkste doortrekperioden van verschillende soorten worden weergegeven.

Bij de interpretatie van de tabellen en van de elders in het verslag genoemde aantallen, moet worden bedacht dat waarnemingen op verschillende posten ten dele op dezelfde vogels betrekking kunnen hebben. Alleen evidente dubbelstellingen op dicht bij elkaar gelegen posten zijn vermeden. Voorts is van belang te

bedenken dat het begrip waarneming per definitie zowel op één als op verschillende individuen betrekking kan hebben, terwijl verschillende waarnemingen van vermoedelijk dezelfde vogel(s) waar nodig worden aangeduid met "geval". Overigens vergt alleen de beknoptheid van de beschrijvingen enig begrip.

Dank gaat uit naar de 61 waarnemers die hun medewerking hebben verleend door het inzenden van uurtotaalkaarten. Hun namen zijn vermeld in de halfjaarlijkse verslagen van de CvZ. In die verslagen is ook veel detailinformatie genoemd die niet in dit verslag kon worden verwerkt. Tevens dank aan degenen die hun waarnemingen door middel van de NOU-waarnemingskaarten hebben ingezonden.

AFKORTINGEN EN OMSCHRIJVINGEN

ad.	adult
Fr	Friesland
Gld	Gelderland
juv.	juveniel
N	noordwaarts
NH	Noord-Holland
NOP	Noordoostpolder
o.m.	onder meer
onv.	onvolwassen
Ov	Overijssel
resp.	respectievelijk
W	westwaarts
wrn.	waarneming(en)
Z	zuidwaarts
ZFL	Zuidelijk Flevoland
ZH	Zuid-Holland
1e k.j.	in het eerste kalenderjaar
1e winter	in het eerste winterkleed
3 resp. 62%	3% respectievelijk 62%
5 dec. Olst Ov;	op 5 dec. 1 vogel te Olst, Overijssel;
5 dec. 1 en 6 dec.	op 5 dec. 1 vogel en op 6 dec. 3 vogels, allen te
3, Olst Ov;	Olst, Overijssel;

BELANGRIJKSTE WEERSGEGEVENS 1976

3 jan.	zware WNW-storm
2e helft apr.	standvastige NO-wind
9 en 10 sept.	stormachtige W-wind
7 okt.	stormveld in de zuidelijke Noordzee en in het Kanaal
24 nov.	stormachtige NW-wind

DE WAARNEMINGSUREN

In Tabel 1 is weergegeven hoe de 2722 waarnemingsuren waarvan uurtotaal-kaarten werden ingevuld, zijn verdeeld over het eerste en tweede halfjaar en over de waarnemingsposten. In Tabel 2 is bovendien weergegeven hoe de waarnemingsuren van de Hollandse kust en van de Noordzeekust van de waddeneilanden zijn verdeeld over de verschillende maanden. Een goede bestudering van beide tabellen is belangrijk voor een juiste interpretatie van absolute aantallen en procentuele gegevens die in de besprekingen per soort worden genoemd. Tevens geeft de spreiding van de waarnemingsuren over de maanden enige achtergrond bij de frequentieverdelingen in Tabel 3 en Tabel 4.

	jan.-juni	juli-dec.
Westkapelle Zld	—	8
Maasvlakte ZH	34	—
Scheveningen ZH	68	92
Katwijk ZH	15	61
Noordwijk ZH	212	264
IJmuiden NH	132	82
Castricum NH	42	—
Schoorl aan Zee NH	54	—
Hondsbossche Zeewering NH	481	698
Texel	17	33
Vlieland	16	81
Terschelling	12	52
Ameland	1	27
Schiermonnikoog	8	142
Rottumerplaat	22	—
Overige posten	27	41
TOTAAL	1141	1581

Tabel 1: Verdeling van het aantal waarnemingsuren over de posten.

Table 1: Number of watching hours per locality.

	Noordzeekust van NH en ZH	Noordzeekust Waddeneilanden
jan.	72	3
febr.	70	2
mrt.	132	2
apr.	260	17
mei	330	35
juni	191	19
juli	191	10
aug.	210	64
sept.	227	93
okt.	272	114
nov.	218	29
dec.	129	24
TOTAAL	2302	412

Tabel 2: Verdeling over de maanden van het aantal waarnemingsuren van de Hollandse kust en de Waddeneilanden.

Table 2: Number of watching hours per month from the coast of Holland and the Northsea coast of the Waddensea islands.

BESPREKING PER SOORT

ROODKEELDUIKER *Gavia stellata*/**PARELDUIKER** *G. arctica**

Soort-determinatie van over zee trekkende duikers is in de meeste gevallen nagelaten.

Totaal 1000 in het eerste en 3300 in het tweede halfjaar, waarvan 6 resp. 20% in het waddengebied. Noordwaarts gerichte trek vooral in apr. aan de Hondsbossche Zeewering. Totaal 6 aug.-wrn. Een week voordat de grootste aantallen in okt. aan de Hollandse kust werden waargenomen was een westwaarts gerichte trek tot enkele 10-tallen per uur merkbaar in het waddengebied. Aan zee werden gedetermineerd 92 roodkeel- en 35 parelduikers, laatstgenoemden vooral eind apr./begin mei en half nov.

Binnenlandwrn. van parelduikers: 24 okt., dijk Lelystad-Enkhuizen NH; 13 t/m 19 okt., Echteld Gld; 19 nov., Appeltern Gld; 20 nov., Eemmeer ZFI; 17 en 18 dec., Olst Ov; 21 dec., Veerse Meer Zld; 22 dec., Biezelinge Zld.

FUUT *Podiceps cristatus*

Maxima op zee tijdens of net na vorst; 31 jan. 150 Z in 1 uur, Scheveningen.

ROODHALSFUUT *Podiceps griseigena*

Totaal 39 in het eerste en 113 in het tweede halfjaar. Trek weinig gericht. Laatste voorjaarswrn. 11 juni.

KUIFDUIKER *Podiceps auritus*

Totaal 5 in het eerste en 8 in het tweede halfjaar.

GÉORDE FUUT *Podiceps nigricollis*

Totaal 7 in het eerste en 7 in het tweede halfjaar.

NOORDSE STORMVOGEL *Fulmarus glacialis**

Totaal aan de Hollandse kust 151 in het eerste en 129 in het tweede halfjaar. Op 15 mei een groep van 40 zwemmend, IJmuiden. In juni gerichte noordwaartse trek. Max. 10 sept. 53 N in 4 uur, Hondsbossche Zeewering. Totaal 5 in het waddengebied, waarvan in het eerste halfjaar slechts 1 op 1 juni, Vlieland. Totaal 29 vondsten waaronder 7 op 4 juni, Vlieland. Op 2 nov. donkere fase, Schiermonnikoog; 27 dec. donkere fase, Hondsbossche Zeewering.

GRAUWE PIJLSTORMVOGEL *Puffinus griseus**

Totaal 99 in het tweede halfjaar, waarvan 16 in het waddengebied. Aan de Hollandse kust 83% N. Eerste wrn. 2 en 20 aug., IJmuiden; voorts o.m. 3 sept. 35 in 6 uur, Hondsbossche Zeewering en 4 sept. 9 in 6 uur aldaar; eveneens 4 sept. 3 in 2 uur, IJmuiden; 10 sept. 1, Katwijk en 2 Noordwijk, voorts 4 in 2 uur, Hondsbossche Zeewering; 21 okt. 9 in 3 uur aldaar; 10 nov. 2 Z, IJmuiden en 1 Z, Noordwijk; 23 nov., Vlieland; 4 dec. Hondsbossche Zeewering en 5 dec., Scheveningen. Wrn. in het waddengebied vooral 5, 16, 17, 22 en 23 okt.

NOORDSE PIJLSTORMVOGEL *Puffinus puffinus**

Totaal 91 waarvan 5 in het waddengebied. Aan de Hollandse kust 80% N. Eerste wrn. 2 sept., IJmuiden; voorts o.m. 3 sept. 36 in 6 uur, 10 sept. 14 N in 6 uur, 11 sept. 7 N in 4 uur en 21 okt. 6 N in 4 uur, Hondsbossche Zeewering. In het waddengebied wrn. op 12 sept., 5 en 23 okt.

STORMVOGELTJE *Hydrobates pelagicus**/**VAAL STORMVOGELTJE** *Oceanodroma leucorhoa**

Een deel van de stormvogeltjes is niet op soort gedetermineerd. Totaal 14. Vaal Stormvogeltje: 11 sept. en 20 okt. 1 Z, 22 okt. 1 N en 24 nov. 5 N, allen Hondsbossche Zeewering.

Stormvogeltje: 23 okt. en 24 nov. 1 N, Hondsbossche Zeewering. Ongedetermineerd: 10 sept. 1 Z, Scheveningen; 24 nov. 2 N, Hondsbossche Zeewering; 1 dec. Katwijk.

JAN VAN GENT *Sula bassana*

Totaal 1200 in het eerste en 5800 in het tweede halfjaar. Ruim 60% aan de Hollandse kust. Opvallend is het regelmatige voorkomen in mei en juni; in die tijd minder ad. vogels dan in april. Max. 14 mei 27 in 2 uur, 15 mei 49 in 1 uur, 28 mei 19 in 1 uur en 31 mei 36 in 1 uur, allen Hondsbossche Zeewering; 27 mei 38 in 1 uur, IJmuiden; 10 sept. 465 in 5 uur, Hondsbossche Zeewering. In het waddengebied vooral wrn. in okt.: 12 okt. 175 W, Vlieland en 17 okt. 250 fouragerend, Ameland.

AALSCHOLVER *Phalacrocorax carbo*

Totaal 150 in het eerste en 350 in het tweede halfjaar, waarvan 94% aan de Hollandse kust. In het waddengebied 1 voorjaarswrn.: 9 mei, Rottumerplaat.

KUIFAALSCHOLVER *Phalacrocorax aristotelis**

Totaal 18 in 11 wrn.: 2 jan. 1 onv., Scheveningen; 17 jan. - 2 mrt. 1 onv., IJmuiden; 18 apr. 1 ad. N, 20 apr. 5 ad. en 1 onv. N, allen te Noordwijk; 9 mei 4 ad., Rottumerplaat; 18 sept. en 22 okt. 1 le k.j., IJmuiden; eveneens 22 okt. 1 ad., Ameland; 23 nov., Katwijk; 25 dec., Scheveningen. Binnenlandwrn. 15 sept. 1, Enkhuizen NH.

ROTGANS *Branta bernicla*

Totaal 5600 in het eerste en 4500 in het tweede halfjaar, waarvan 1 resp. 48% in het waddengebied. Tijdens de topdagen in mrt. zijn de aantallen ten noorden van IJmuiden het hoogst, regelmatig uren met 200-500 N. Hollandse kust met 4 juli-wrn. Daarna vanaf medio sept.

BERGEEND *Tadorna Tadorna*

Totaal 2700 in het eerste en 5600 in het tweede halfjaar, waarvan 1 resp. 5% in het waddengebied. Vooral in de eerste helft van juli sterke ruitrek: 25 juni 73 N in 1 uur, 28 juni 75 N in 1 uur, 9 juli 270 N in 2 uur en 10 juli 660 N in 4 uur, allen Hondsbossche Zeewering. Ruitrek tot ver in aug.

EIDEREEND *Somateria mollissima*

Totaal 8200 in het eerste en 23000 in het tweede halfjaar, waarvan 8 resp. 64% in het waddengebied. Niet eerder werden in het voorjaar langs de Hollandse kust zoveel eidereenden waargenomen. Trekkend vooral in apr. met max. van 100 per uur en verblijvend in mei, juni en juli in groepen van max. 600. Voorts 15 nov. 630 N in 5 uur, Hondsbossche Zeewering. In het Waddengebied vooral 17 en 23 okt.; 17 okt. 3800 W in 5 uur, Schiermonnikoog.

ZWARTE ZEEËEND *Melanitta nigra*

Totaal 77000 in het eerste en 83000 in het tweede halfjaar, waarvan 2 resp. 39% in het waddengebied. Ten zuiden van IJmuiden bij uitzondering 100 per uur. Aantallen aan de Hondsbossche Zeewering vaak meer dan het tienvoudige van die op overeenkomstige uren te Noordwijk. Langs de Hollandse kust in juli nog duidelijk noordwaartse trek, bijv. 18 juli 4000 N, Den Helder NH. In aug. lage aantallen langs de Hollandse kust, maar max. verplaatsing bij Texel en Vlieland: 5 aug. 4200 W in 3 uur en 6 aug. 3300 W in 3 uur, Vlieland; 6 aug. 3500 W in 2 uur, Texel.

GROTE ZEEËEND *Melanitta fusca*

Totaal 3500 in het eerste en 1300 in het tweede halfjaar, waarvan 3 resp. 62% in het waddengebied. Max. 30 apr. 1023 in 10 uur, Hondsbossche Zeewering; 13 mei 95 in 1 uur, Noordwijk; 14 mei 114 in 1 uur en 15 mei 140 in 1 uur, Hondsbossche Zeewering. Voorts 6 juli- en 10 aug.-wrn. Gerichte trek in het waddengebied op 19, 21 en 23 okt. en 30 dec.

IJSEEND *Clangula hyemalis*

Totaal 14 in het eerste en 188 in het tweede halfjaar. Op 10 juli 1 ad. in zomerkleed, Noordwijk; 1 aug.- en 1 sept.-wrn.

MIDDELSTE ZAAGBEK *Mergus serrator*

Totaal 2000 in het eerste en 1750 in het tweede halfjaar, waarvan 3 resp. 40% in het waddengebied.

Vooral trek in apr. aan de Hondsbossche Zeewering met max. 150 in 5 uur op 11 en 11 apr. Aan de Hollandse kust 6 juli- en 4 aug.-wrn.

ZWARTE ZEEËEND *Melanitta nigra*

Totaal 77000 in het eerste en 83000 in het tweede halfjaar, waarvan 2 resp. 39% in het waddengebied. Ten zuiden van IJmuiden bij uitzondering 100 per uur. Aantallen aan de Hondsbossche Zeewering vaak meer dan het tienvoudige van die op overeenkomstige uren te Noordwijk. Langs de Hollandse kust in juli nog duidelijk noordwaartse trek, bijv. 18 juli 4000 N, Den Helder NH. In aug. lage aantallen langs de Hollandse kust, maar max. verplaatsing bij Texel en Vlieland: 5 aug. 4200 W in 3 uur en 6 aug. 3300 W in 3 uur, Vlieland; 6 aug. 3500 W in 2 uur, Texel.

GROTE ZEEËEND *Melanitta fusca*

Totaal 3500 in het eerste en 1300 in het tweede halfjaar, waarvan 3 resp. 62% in het waddengebied. Max. 30 apr. 1023 in 10 uur, Hondsbossche Zeewering; 13 mei 95 in 1 uur, Noordwijk; 14 mei 114 in 1 uur en 15 mei 140 in 1 uur, Hondsbossche Zeewering. Voorts 6 juli- en 10 aug.-wrn. Gerichte trek in het waddengebied op 19, 21 en 23 okt. en 30 dec.

IJSEEND *Clangula hyemalis*

Totaal 14 in het eerste en 188 in het tweede halfjaar. Op 10 juli 1 ad. in zomerkleed, Noordwijk; 1 aug.- en 1 sept.-wrn.

MIDDELSTE ZAAGBEK *Mergus serrator*

Totaal 2000 in het eerste en 1750 in het tweede halfjaar, waarvan 3 resp. 40% in het waddengebied. Vooral trek in apr. aan de Hondsbossche Zeewering met max. 150 in 5 uur op 11 en 11 apr. Aan de Hollandse kust 6 juli- en 4 aug.-wrn.

BONTBEKPLEVIER *Charadrius hiaticula*

Totaal Hollandse kust 330 in het eerste en 1000 in het tweede halfjaar waarvan 95 resp. 16% N.

ZILVERPLEVIER *Pluvialis squatarola*

Totaal 2660 in het eerste en 570 in het tweede halfjaar. Max. 22 apr. 124 N in 2 uur, Hondsbossche Zeewering; 28 apr. 138 N in 2 uur en 7 mei 108 N in 1 uur, Noordwijk; 24 mei 107 N in 3 uur, Hondsbossche Zeewering en 28 mei 113 N in 4 uur, Noordwijk.

STEENLOPER *Arenaria interpres*

Totaal Hollandse kust 880 in het eerste en 2100 in het tweede halfjaar waarvan 86 resp. 26% N. Na de koudgolf eind jan. vrij grote aantallen: 7 febr. 450, Hondsbossche Zeewering.

BONTE STRANDLOPER *Calidris alpina*

Totaal Hollandse kust 22000 in het eerste en 3500 in het tweede halfjaar waarvan 91 resp. 19% N. Eind jan. zuidwaarts gerichte trek: 29 jan. 440 in 1½ uur, Noordwijk en 30 jan. 420 in 1½ uur, Castricum. De noordwaarts gerichte trek vertoont een opvallende plek tussen 15 en 22 mrt: 16 mrt. 4300 in 3 uur, 17 mrt. 3100 in 3 uur en 19 mrt. 3300 in 2 uur, allen Schoorl aan Zee; 21 mrt. 1280 in 3 uur, Hondsbossche Zeewering. Tijdens de piekperiode, ten zuiden van IJmuiden slechts een fractie van de genoemde aantallen. In juli en aug. nog noordwaarts gerichte trek.

KANOETSTRANDLOPER *Calidris canutus*

Totaal Hollandse kust 4700 in het eerste en 720 in het tweede halfjaar waarvan 92 resp. 40% N. Alleen op 23 en 24 mei bij oostenwind flinke aantallen. In aug. nog noordwaarts gerichte trek.

DRIETEENSTRANDLOPER *Calidris alba*

Totaal Hollandse kust 1720 in het eerste en 1000 in het tweede halfjaar, waarvan 74 resp. 48% N. Evenals in de eerste helft van 1975 verloopt de trek duidelijk in twee pieken die ongeveer 10 weken uit elkaar liggen: eind mrt. en eind mei.

TURELUUR *Tringa totanus*

Totaal Hollandse kust 2300 in het eerste en 1200 in het tweede halfjaar. Eind jan. max. 100-200 per uur Z onder invloed van koudegolf. Noordwaarts gerichte trek tot half aug. langs hele Hollandse kust, maar vooral eind apr. tot begin mei.

ROSSE GRUTTO *Limosa lapponica*

Totaal Hollandse kust 29000 in het eerste en 700 in het tweede halfjaar. In het eerste halfjaar bijna 100% N. Tientallen per uur vanaf 19 apr. Max. 28 apr. 1480 in 2 uur, Noordwijk en 480 in 5 uur — deels dezelfde uren —, Hondsbossche Zeewering; 22 apr. 1035 in 1 uur, Hondsbossche Zeewering; 30 apr. 2700 in 2 uur, IJmuiden.

WULP *Numenius arquata*

Totaal Hollandse kust 3000 in het eerste en 1100 in het tweede halfjaar. Eind jan. zuidwaarts gerichte trek onder invloed van koudegolf. Noordwaarts gerichte trek vooral 16 en 17 mrt. en 19 en 20 apr.

REGENWULP *Numenius phaeopus*

Totaal Hollandse kust 730 in het eerste en 250 in het tweede halfjaar. Eerste wrn. 22 mrt., Noordwijk.

ROSSE FRANJEPOOT *Phalaropus fulicarius**

2 Wrn.: 2 en 11 dec., IJmuiden.

GROTE JAGER *Stercorarius skua**

Totaal 60 in de periode eind juli tot eind nov. waarvan 17% in het waddengebied; 3 aug.- en 2 nov.- wrn. In totaal slechts 30% Z. Max. 10 sept. 18 N in 7 uur, Hondsbossche Zeewering. Binnenlandwrn.: 21 okt., IJsselmeer en 12 dec., ZFI.

MIDDELSTE JAGER *Stercorarius pomarinus**

Totaal 137 waarvan 18% in het waddengebied; 3 jan. 1 le winter Z, Castricum; 2 aug.- wrn. In totaal 82% Z. Max. Hollandse kust 10 sept. 6, Scheveningen; 7 nov. 6 in 1 uur, 8 nov. 12 in 1½ uur, 9 nov. 29 in 2 uur, allen te Noordwijk; 24 nov. 5 in 7 uur, Hondsbossche Zeewering. Voorts 25 nov., Domburg Zld en 27 nov., Scheveningen. In het waddengebied max. 23 nov. 17 in 2 uur, Vlieland. Binnenlandwrn.: 12 sept., Almere ZFI; 28 sept.-15 okt., Leidschendam ZH; 17 okt., Muiderberg NH. De vogels in okt. en nov. waren doorgaans in het 1e kalenderjaar.

KLEINE JAGER *Stercorarius parasiticus**

Waar het onv. vogels betreft, zullen wegens de determinatiemoeilijkheid waarschijnlijk ook Kleinste Jagers *S. longicaudus* zijn begrepen. Totaal 55 in het eerste en 3000 in het tweede halfjaar, waarvan O resp. 10% in het waddengebied; 2 jan.- 1 mrt.- 3 apr.-, 18 mei- en 5 juni- wrn. In het eerste halfjaar vrijwel 100% N; in het tweede halfjaar 59% Z. Tijdens de voorjaars trek 50% lichte of intermediaire fase. In het tweede halfjaar was de soort ongewoon talrijk. In juli werd de kleine jager op 8 data waargenomen en begin aug. verscheen de soort al regelmatig langs de gehele Hollandse kust. In de eerste helft van okt. dikwijls meer dan 10 per uur. Binnenlandwrn.: 15 sept. 6, IJsselmeer; 8 okt. Gooimeer NH en Lelystad OFI; 3 okt. Haaften Gld; 23 okt. en 20 nov., Herwen en Aerdt Gld.

ZWARTKOPMEEUW *Larus melanocephalus**

31 jan. 1 onv., Scheveningen; tussen 27 mrt. en 9 juli regelmatig wrn. van max. 2 ad. en 1 onv. in de kuststrook tussen 's Gravenhage-W ZH en Den Helder NH; 25 sept. 1 in 1e kalenderjaar, Scheveningen; 26 sept. 1 ad., Schiermonnikoog; 14 nov. 1 in 1e kalenderjaar, Vlieland. Voorts 2 okt.-, 1 nov.-, 1 dec.- wrn., Hollandse kust. Winter '76-'77 1 ad., Verversingskanaal, 's Gravenhage ZH.

DWERMEEUW *Larus minutus*

Totaal 7400 in het eerste en 14000 in het tweede halfjaar waarvan 1 resp. 8% in het waddenge-

bied; 8 jan., 1 febr., 3 mrt.- en 1 juni-wrn. In het eerste halfjaar vrijwel 100% N; in het tweede halfjaar 82% Z. Regelmatig vanaf 11 apr.; 30 apr. 1410 in 10 uur, 1 mei 620 in 7 uur en 2 mei 2000 in 7 uur, allen Hondsbossche Zeewering. Vóór 8 mei overwegend ad. en later overwegend onv. vogels. In het tweede halfjaar uren met meer dan 100 voor het eerst op 12 okt.; max. 20 okt. 750 in 2 uur, 21 okt. 1100 in 5 uur en 22 okt. 520 in 2 uur, allen Hondsbossche Zeewering; 28 nov. 88 Z, Westkapelle Zld. In sept. ca 50% onv., in okt. 30% onv. In het waddengebied relatief veel meer ad. vogels.

GROTE BURGEMEESTER *Larus hyperboreus**

Totaal ca 14 gevallen in het eerste en 5 in het tweede halfjaar. Doorgaans onv., meestal vogels in het 1e kalenderjaar; 1 ad.: 6 mrt., Castricum. In het waddengebied slechts 1 mei, Terschelling. Meest zuidelijke wrn.: 25 nov., Vrouwenpolder Zld.

VORKSTAARTMEEUW *Xema sabini**

2 Wrn.: 4 sept. 1 ad., Hondsbossche Zeewering; 18 sept. 1 in het 1e kalenderjaar, IJmuiden.

DRIETEENMEEUW *Rissa tridactyla*

Totaal 280 in het eerste en 6900 in het tweede halfjaar waarvan 6 resp. 2% in het waddengebied. In het eerste halfjaar 71% N; in het tweede halfjaar 82% N. In de periode febr. tot aug. laagste aantallen. Max. 3 jan. ruim 100, Hollandse kust; 10 sept. 22 in 1 uur, 22 en 23 okt. uren met 100-200 Z, 24 nov. 5000 Z in 7 uur, allen Hondsbossche Zeewering; 8 dec. 62 Z in 1 uur, Noordwijk. In het waddengebied max. 11 dec. 50 in 1 uur, Texel.

ZWARTE STERN *Chlidonias niger*

Totaal 840 in het eerste en 1050 in het tweede halfjaar. Slechts enkele in het waddengebied. Begin juli nog vrij veel trek noordwaarts. Laatste wrn.: 24 okt., Hondsbossche Zeewering.

LACHSTERN *Gelochelidon nilotica**

Totaal 18 wrn.; 5 mei- en 2 sept.-wrn., Hollandse kust; 25 mei en 11 sept., Schiermonnikoog; 29 mei, Lelystad OFL; 24 juli, Muiderberg NH en tevens 1 ad. en 1 juv., Knardijk OFL; 3 aug., Vlieland; 9 aug. 20 en 11 aug. 5, Balgzand NH; 3 sept.-wrn., IJsselmeergebied.

REUZENSTERN *Hydroprogne caspia**

Totaal 2 wrn. in het eerste en 31 wrn. in het tweede halfjaar, de laatsten vermoedelijk betrekking hebbend op minder dan 10 gevallen. Op 19 apr., Oostburg Zld; 6 mei, IJmuiden; 9 juli en 24 aug., Hondsbossche Zeewering; tussen 1 juli en 25 aug. max. 2 ad. en 1 le k.j., ZFL; 27 en 28 juli 1 ad., Ramspol NOP; 7 aug. 1 ad., Lent Gld; 13 aug. 1 ad., Rockanje ZH; 2 sept. 1 le k.j., Scheveningen; 11 sept. 1 ad. Workum Fr.

GROTE STERN *Sterna sandvicensis**

Totaal 17000 in het eerste en 48000 in het tweede halfjaar, waarvan 18 resp. 17% in het waddengebied. In het eerste halfjaar 80% N; in het tweede halfjaar 50% Z; in juli nog een sterke noordwaartse trek en in aug. veel fourage langs de kust van ZH. In jan. max. 6, Deltagebied Zld; febr. max. 3, Brouwershavense gat Zld; 27, 30 en 31 mrt., Hondsbossche Zeewering; na 8 april dagelijks; na 30 april verschillende uren met meer dan 100; 7 mei 590 N in 3 uur, Hondsbossche Zeewering; daar in mei steeds hogere aantallen dan ten zuiden van IJmuiden. Op 16 juli 420 Z en 570 N in 3 uur, Den Helder; 8 aug. 1960 Z in 4 uur en 22 aug. 1270 Z in 3 uur, Hondsbossche Zeewering; 1,9 en 11 nov., Vlieland.

VISDIEF *Sterna hirundo*/NOORDSE STERN *S. paradisaea*

Vooraf bij de op enige afstand langs trekkende middelgrote sterns is soort-determinatie meestal nagelaten.

Totaal 54000 in het eerste en 42000 in het tweede halfjaar, waarvan 3 resp. 15% in het waddengebied. In het eerste halfjaar zeer gericht, 91% N aan de Hollandse kust, in het tweede halfjaar echter slechts 62% Z, vooral doordat begin juli en de hele maand aug. in de ochtenduren veel

noordwaartse trek werd waargenomen te ZH. Noordse Sterns in het eerste halfjaar vooral begin mei en in juni. Eerste wrn. 31 mrt., Hondsbossche Zeewering; na 9 apr. dagelijks; na 25 apr. regelmatig langs de Hollandse kust 100 of meer per uur; 30 april hele dag 100-en per uur N, Hondsbossche Zeewering; 3 mei 's avonds 3000 in 2 uur N, Schoorl aan Zee; 24 aug. 5.30-6.30 uur 1080 Z, Hondsbossche Zeewering; 28 aug. 7.00-8.00 uur 750 N, Katwijk; 31 okt. 3, IJmuiden.

DWERGSTERN *Sterna albifrons*

Totaal 2600 in het eerste en 810 in het tweede halfjaar waarvan 2 resp. 3% in het waddengebied. Van de genoemde 810 werden er 400 in juli waargenomen aan de Hollandse kust, 67% N vliegend. Eerste wrn. 15 apr. 46 in 5 uur, Hondsbossche Zeewering. Max. 7 mei 234 in 4 uur, Hondsbossche Zeewering en 122 in 2 uur, Noordwijk. Laatste wrn. 21 okt., Hondsbossche Zeewering.

KLEINE ALK *Plautus alle**

Totaal 11 in het tweede halfjaar: 16 okt., Hondsbossche Zeewering; 9 nov. 5, Vlieland; 21 en 23 nov., Hondsbossche Zeewering; 11 dec. vondst, Noordwijk; 23 dec. vondst, Katwijk; 28 dec., Hondsbossche Zeewering.

ALK *Alca torda**/ZEEKOET *Uria aalge**

Totaal 72 in het eerste en 351 in het tweede halfjaar, waarvan 1 resp. 9% in het waddengebied. Slechts van 71 is de soort bepaald. Hiervan 31 alken: jan. 1, mrt. 6, mei 4, juni 2, juli 1, okt. 16 en nov. 1. Voorts 40 zeekoeten: jan. 6, apr. 1 vondst, mei 1, aug. 1 en sept.-nov. 31.

PAPEGAAIDUIKER *Fratercula arctica**

Totaal 1 in het eerste en 10 in het tweede halfjaar: 28 mei, IJmuiden; 28 aug., 10 en 12 sept., 18 en 31 okt., voorts 20, 26 en 27 nov. en 19 en 21 dec., allen Hondsbossche Zeewering.

VERGELIJKENDE OVERZICHTEN

Als aanvulling op de gegevens in de besprekingen per soort, zijn in Tabel 3 en Tabel 4 van verschillende soorten de uurfrequentieverdelingen weergegeven voor

Klasse (Class)		1 t/m 0	11 t/m 50	51 t/m 100	101 t/m 200	201 t/m 500	501 t/m 1000	1001 t/m 2000
<i>Gavia spec.</i>	71	28	1	—	—	—	—	—
<i>Melanitta nigra</i>	26	11	34	13	7	6	2	1
<i>Larus minutus</i>	77	14	6	1	2	0	0	—
<i>Chlidonias niger</i>	84	14	2	0	—	—	—	—
<i>Sterna sandvicensis</i>	37	26	31	4	1	0	—	—
<i>Sterna hirundo</i> / <i>S. paradisaea</i>	35	8	36	8	7	6	1	0
<i>Sterna albifrons</i>	77	17	5	1	—	—	—	—

Tabel 3: Frequentieverdelingen van de aantallen per uur passerende vogels in de periode jan.-juni 1976 aan de kust van NH, ZH en Zld. De aantallen vogels per uur zijn onderscheiden in 8 klassen. Per soort is het procentuele aandeel van iedere klasse weergegeven, op een totaal van 1065 uur = 100%. Alleen "—" betekent geen enkel uur in de betreffende klasse; "0" betekent < 0,5%.

Table 3: Frequency distributions of the numbers of birds passing per hour during Jan.-June 1976 along the coasts of NH, ZH and Zld. Numbers of birds per hour are distinguished in 8 classes. For different species the procentual share of each class is given on a total of 1065 hours = 100%. "—" means no hour at all in the class concerned; "0" means < 0,5%.

Klasse (Class)		1 t/m 10	11 t/m 50	51 t/m 100	101 t/m 200	201 t/m 500	501 t/m 1000	1001 t/m 2000
Gavia spec.	65	30	5	—	—	—	—	—
Sula bassana	47	48	5	0	0	—	—	—
Somateria mollissima	67	17	12	3	1	1	0	—
Melanitta nigra	16	22	44	11	5	1	0	0
Stercorarius parasiticus	52	43	5	—	—	—	—	—
Larus minutus	60	23	11	3	2	1	—	—
Rissa tridactyla	75	22	2	0	0	0	0	0
Chlidonias niger	86	12	2	—	—	—	—	—
Sterna sandvicensis	39	20	24	8	5	3	0	—
Sterna hirundo/ S. paradisaea	46	19	20	10	4	2	1	—
Sterna albifrons	89	10	1	0	—	—	—	—

Tabel 4: Frequentieverdelingen van de aantallen per uur passerende vogels in de periode juli-dec. 1976 aan de kust van NH, ZH en Zld. Totaal 1250 uur = 100%. Interpretatie als Tabel 3.

Table 4: Frequency distributions of the numbers of birds passing per hour during Juli-Dec. 1976 along the coasts of NH, ZH and Zld. In total 1250 hours = 100%. Interpretation as in Table 3.

het eerste en het tweede halfjaar. Bewust is niet gekozen voor de meer gangbare presentatie in uurgemiddelden. Daarbij zouden op maandbasis de incidenteel voorkomende hoge uuraantallen te veel worden afgezwakt, waardoor bijvoorbeeld het patroon van de dwergmeeuw en dat van de drieteenmeeuw onvoldoende tot uitdrukking zouden komen. In Fig. 1 zijn daarentegen de belangrijkste doortrekperiodes van 1976 wel op basis van uurgemiddelden weergegeven omdat het daarbij juist zinvol is de invloed van incidentele waarden af te zwakken.

SUMMARY

In 1972 the Club van Zeetrekwaarnemers (CvZ) was founded with the aim of collecting quantitative data on the occurrence and passage of "Seabirds" along the coast of Zeeland, Zuid-Holland, Noord-Holland and the Waddensea islands. Data-recording has since been based primarily on the use of so called "hourly total cards" in which are preprinted the names of most species to be expected on a seabird watch (including some duck, plovers and sandpipers). In the past few years more than 10.000 cards have been returned by observers. The compiled information was published twice a year, however in a way accessible to members only. In 1976 the CvZ joined the Nederlandse Ornithologische Unie (NOU) as a section on seabirds. In the same year a new task and working method was specified for the Commissie voor de Nederlandse Avifauna (CNA). As a result part of the former task of the CNA has been assigned to the CvZ (Oreel & Osieck, 1977). Hence, this paper dealing with the observations of 1976, includes information from the archives of the CNA on inland observations of the species marked with an asterisk (*), while information on rare species to be judged by the CNA is excluded. Table 1 and Table 2 show the number of sea-watching hours concerned, and the differentiation per locality and per month of the year. Quantitative information per species forms the main part of the paper. Table 3 and Table 4 in addition show comprehensive information by means of frequency distributions of observed numbers per hour during January-June and July-December. Fig. 1 indicates the main periods of observed passage.

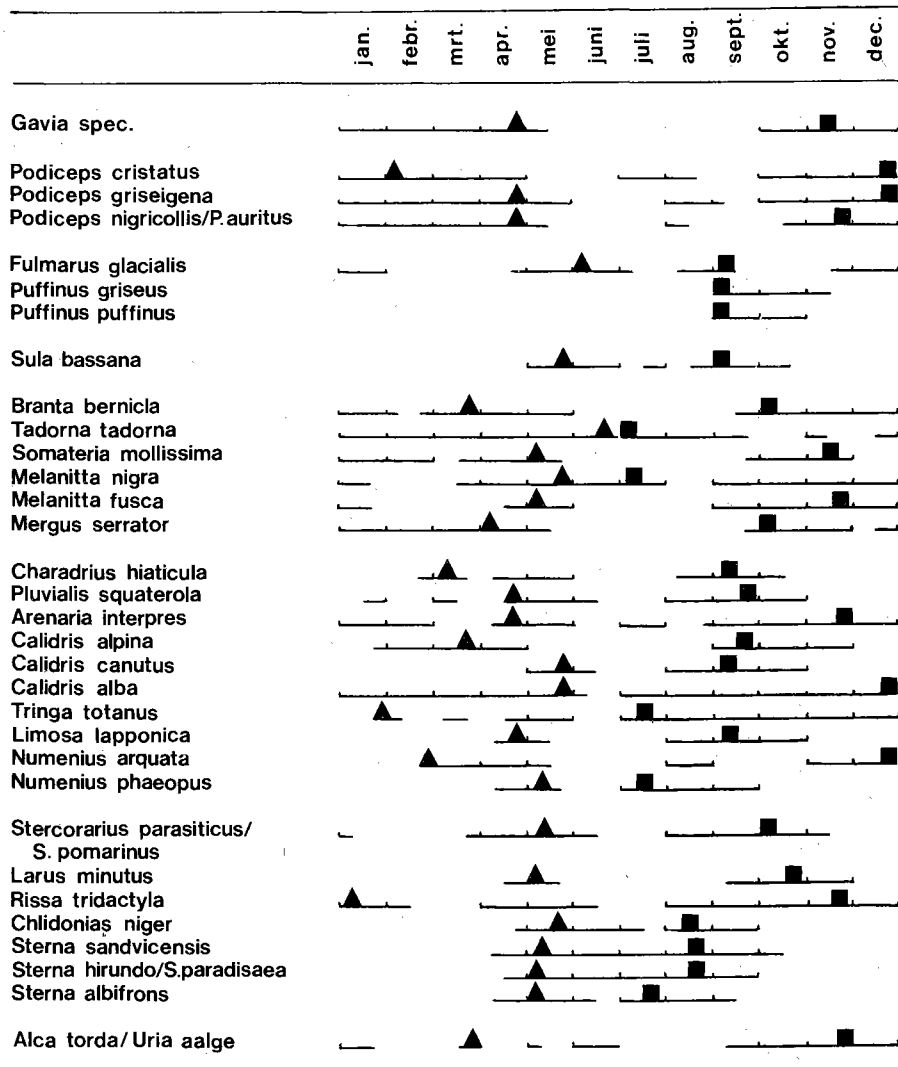

Fig. 1: Verplaatsingen langs de kust van NH en ZH in 1976. De weergegeven perioden hebben bij elke soort betrekking op tenminste 95% van de waargenomen aantallen passerende vogels. ▲ = max. uurgemiddelde van de 7-daagse perioden in de maanden jan.-juni. ■ = max. uurgemiddelde van de 7-daagse perioden in de maanden juli-dec.

Fig. 1: Passage along the coast of NH and ZH in 1976. In each species the periods shown concern at least 95% of the observed number of passing birds. ■ = max. mean per hour of 7-day periods during Jan.-June. ▲ = max. mean per hour of 7-day periods during July-Dec.

LITERATUUR

Van Dijk, J. 1977. De trek van zeevogels langs de Nederlandse kust. Het Vogeljaar 25: 275-283.

Oreel, G. J. & Osieck, E. R. 1977. Commissie voor de Nederlandse avifauna: taak en werkwijze CDNA en CSNA. Limosa 50: 137-144.

Adres: Joh. van Oldenbarneveltlaan 34-I, 3705 HG Zeist.